

אמירה עם החזון אף שאומרים תחלה. זכ"ס כיון שכל האמירה היא מצד הצבור, וגם שאמירתו נחשב כאומר עם החזון לא שייך שיאמר בלשון אחר מכפי שאומר החזון תחלה.

13) צדי האכז

לפ. דכיון שאין לנו חלל מוספת פיוטים ולא מעיקר הקדושה, אינו צריך לומר כמנהג הצבור ויכול לומר כמנהגו, ונפרט נפתיחת הקדושה שמעיקר הדין אומרו רק הש"ל ולא הצבור⁸⁸ (ומה"ט גם הנמנע צאלקי נזור וכו' לא יאמר פתיחת הקדושה), אע"פ שכבר נהגו לאומרו כל הצבור, מ"מ ודאי יכול לענות -

כשאומר בלחש - כמנהגו, נקדש או נקדישן או כתר יתנו לך וכו', ולא אמרינן דכל דבר שאין אומרים אותו חלל צעשרה יש לאומרו דוקא כנוסח הצבור

135) אגני ישיבה

ובספר שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב' סימן כ"ג כתב דקדושה צריך לענות כמו הציבור כיון שאין היחיד אומר קדושה, אם כן כל אמירתו הוא מצד הציבור, וגם שאמירתו נחשב כאומר עם הש"ץ, אם כן לא שייך שיאמר בלשון אחר, ולכן אשכנזי המתפלל אצל ספרדים או להיפך צריך לענות קדושה כמו הציבור, וכן אמר לי גדול הדור הרב הגאון הרב יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל. ודעת גאון אחד שליט"א שיכול לנהוג איך שהוא רוצה בזה כי אין הכרע לשום צד בשאלה זו.

14) אגני ישיבה

ודענין אמירת קדיש נראה דמחוייב לומר כמו הנוסח של הקהל, שהרי מי שאומר קדיש הוא כשליח צבור של הקהל, ואין לשליח צבור לשנות את הנוסח של הציבור. וכן מוכח במ"א סימן קכ"ה ס"ק א', דאמירת הקדיש היא להוציא את הקהל והוא כשליח ציבור, ונתקן דדוקא השליח ציבור יאמר ויוציא את הקהל, ואין לקהל לעשות יותר ממה שמשלחו, וכיון שהוכחנו שהאומר קדיש דינו כשליח ציבור, אסור לו לשנות מן הנוסח של הציבור. והדברים נאמרים בכל הקדישים, בין שנאמרים על ידי הש"ץ בלבד ובין על ידי אחד מזו הציבור.

20) תפילה כהלכתה פרק 3

בג. אולם בחלקים הנאמרים בצבור, רשאי לומר כהצבור. ולכן בחלקים אלו, בכל דבר הניכר, עליו לנהוג כמותם ל"ת, אבל מה שאומר בלחש ואינו ניכר יכול לומר כמנהגו²

ולפיכך לענין התחלת התפלה כמומזר שיר חנוכה וגו' או בהודו, יתפלל כמנהגו, בלחש, וכנוסח הקדושה - אם עונה בקול יענה כהצבור, ואם עונה בלחש - יכול

14) אֵלֶּךָ מ'ל כ' כ"ז

התפלה בלחש יכול לומר כנוסח שרגיל בו כיון שהוא בלחש ולא שייך בזה איסור השינוי מפני המחלוקת שתנו בפסחים דף נ', ואף שאומרים בשתי נוסחאות נחשב זה תפלה בצבור כיון שמתפללים ביחד.

ופסד"ז וברכות ק"ש שרשאי לאומרם גם בקול רם הנשמע לאחרים הסמוכים אצלו, יש להסתפק אם רשאי לאומרם בנוסח שרגיל בלחש שלא כהצבור דיש לומר דהרי הוי זה כבצנעא שליכא איסור דהא אכל רבכ"ה חלב דאייתרא אף שהיה אסור בפרהסיא עיין ברא"ש שם דף ג"א. ויש לומר שאסור אף בלחש משום שמא ישכח מלומר בלחש כיון שדברים אלו רגילין לומר בקול הנשמע יחדמי קצת למלאכה שהבא בצנעא, ולכן אם קשה לפניו לומר שלא כהרגלו יאמר בלחש כהרגלו, אבל אם לא קשה לפניו יאמר כנוסח הצבור.

15) אגני ישיבה

אבל אין המנהג כמו האגרות משה, דחזין מן הקדושה או כדומה שהציבור גורם לו, נהוג לומר הכל כמו הנוסח של עצמו ולא כמו הציבור. ונראה לי טעם המנהג, דגם האגרות משה כותב דאם קשה לפניו לומר שלא כהרגלו, יאמר בלחש כהרגלו, עיין שם. ואם כן, הרי זה מצוי בכל אדם שקשה לו לשנות מן הנוסח שרגיל בפירו' ועוד נראה לי גם מסברא שאין התפילה דומה בצנעא, אף על פי שאומר בקול הנשמע לאחרים. וכן פסק גאון אחד שליט"א, שרשאי בפסוד"ז וברכות ק"ש להתפלל כמנהגו.

17) הלוכה שאמר

לענות כמנהגו ל"ת. ובסדר סיום התפלה - אם לומר עלינו לאחר וכו' לציון או אחר "אין כאלקינו" - יעשה לכתחלה כמנהגם⁸⁷

18) צדי האכז

מ. ומ"מ אם התפלל כמנהגו ואמר עלינו חחר וצא לציון, אינו צריך לשזב ולומר עם הצבור כשהגיעו לעלינו, הואיל ועסוק בתפלתו⁹⁰

19) צדי האכז

חלל יסב כמנהג הצבור⁸⁵, וכן צימס צ' וה' אין לשנות ממנהג הצבור צענין נפילת אפיס, אם לעשות זאת בתחלת המחנונים או בסופם. והמשנים, שלא כהוגן הם עושים. וכו' כל

אמנם, יש הסובר שכיום המתפלל בציבור שאינם נופלים אפיים אלא

לאחר והוא רחום - אינו חייב לנהוג כמותם (כו) הוראת הגרי"ש אלישיב שליט"א, כיון שידוע שיש רבים הנוהגים כן ורבים אחרת אין חשש לא תתגודדו.